

Generalitat de Catalunya
Departament d' Afers i Relacions
Institucionals i Exteriors i Transparència
**Direcció General
de Cooperació al Desenvolupament**

Pla anual de cooperació al desenvolupament per a 2017

1. La cooperació catalana en el context del 2017	3
I. LA POLÍTICA PÚBLICA DE COOPERACIÓ: ORIENTACIONS I PRIORITATS	
2. Prioritats 2017	4
2.1 Seguretat humana	4
2.2 Objectius de Desenvolupament Sostenible	4
2.3 Més nivell i més visibilitat internacionals per a la cooperació catalana	4
2.4 Més enllà de l'AOD	5
2.5 Capacitats dels actors de la cooperació catalana	5
3. Planificació i actuacions estratègiques	6
3.1 Planificació: ODS, localització, desplegament del Pla director	6
3.2 Seguiment i portal de dades	7
3.3 Gestió del coneixement: avaluació i recerca	7
3.4 Qualitat i eficàcia	8
3.5 Innovació en la cooperació al desenvolupament	9
3.6 Nous finançaments i partenariats internacionals	9
3.7 Xarxes i organismes internacionals	11
4. Relacions institucionals, coordinació, coherència i participació	11
4.1 Cooperació de país	11
4.2 Coordinació i acords amb els departaments	12
4.3 L'enfortiment de la coordinació dins el DEXI	12
4.4 Coherència de polítiques per al desenvolupament	13
4.5 Millora de la consulta i de la participació	13
II. L'EXECUCIÓ DELS RECURSOS DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT DE LA GENERALITAT	
5. Canalització dels recursos: modalitats	14
6. Actuacions i projectes temàtics principals	16
6.1 Focus geogràfic: àrees d'intervenció prioritària	16
a) Amèrica Central	16
b) Colòmbia	17
c) Marroc	17
d) Moçambic	18
e) Senegal	18
6.2 Focus sectorial: projectes temàtics	19
a) Crisi refugi	19
b) Defensors i defensores dels drets humans	19
7. Educació per al desenvolupament	20
7.1 Activitats d'educació i sensibilització per al desenvolupament	20
7.2 Divulgació i recerca sobre pau i desenvolupament	21
8. Instruments	23
9. Enfortiment dels actors de la cooperació i suport al sector	23
ANNEXOS	
Taula I. Previsió d'AOD de la Generalitat de Catalunya 2017, per departaments	25
Taula II. Previsió de distribució de la despesa segons línia estratègica	25
Taula III. Previsió de distribució de la despesa per modalitats	27
Taula IV. Compromisos i fites del Pla director 2015-2018	27

Els plans anuals de cooperació al desenvolupament són, d'acord amb la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament, el principal instrument programàtic i d'orientació política de què disposa el Govern per desplegar anualment, en accions concretes, els compromisos que fixen els plans directores. La programació de les actuacions per al 2017, que culmina en aquest Pla anual, es va iniciar el 29 de setembre del 2016, amb una comunicació de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) als departaments de la Generalitat de Catalunya i a l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), principal organisme executor d'aquesta política pública. En aquesta comunicació, la DGCD demanava informació sobre les previsions que feien les diferents unitats en matèria d'ajut oficial al desenvolupament (AOD) per al 2017. En la reunió de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament de 22 de novembre, la DGCD va presentar les prioritats que havien d'orientar la identificació d'actuacions i la programació anual.

Les previsions d'actuacions de la resta d'unitats, amb despesa finalista, juntament amb el pressupost de l'ACCD, constitueixen la despesa global en AOD de la Generalitat per a l'exercici present. Aquest Pla s'ha elaborat a partir d'aquestes previsions, orientades per les prioritats anuals i organitzades a partir dels objectius i de les recomanacions del Pla director 2015-2018.

1. La cooperació catalana en el context del 2017

Aquest Pla anual ha de començar fent referència al context internacional: un context no menys complex, incert i perillós que el del 2016, i on les amenaces a la seguretat humana no provenen només de la manca de recursos i de desenvolupament econòmic, sinó també de crisis, guerres i conflictes armats. Uns conflictes on les persones no combatents són víctimes directes, o es veuen forçades a desplaçar-se i cercar refugi per salvar les seves vides.

La cooperació catalana, amb les actuacions que aquest Pla recull, mira de respondre i de reaccionar front a aquesta realitat i a aquests reptes greus. Ho fa situant-se en aquells espais on té més capacitats i més trajectòria de cooperació; i ho fa també mirant de sumar a les seves pròpies forces les d'altres actors, catalans i internacionals. Aquest enfocament de país, de suma positiva, s'aplica de fet a totes les actuacions: la capacitat transformadora de Catalunya al món, el seu rol de país compromès i responsable amb els afers globals, es basa també en la seva capacitat de catalitzar voluntats i articular talents, experteses i recursos.

Des d'una perspectiva interna, el Pla d'enguany es veu influït per diversos factors. El 2017 és el tercer any de desplegament del Pla director 2015-2018, i ha de ser el darrer del mandat. Un mandat on l'estratègia i l'acció política de la Generalitat en l'acció exterior disposa d'un àmbit governamental de referència, amb el Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència (DEXI). L'adscripció al DEXI assegura que la cooperació ocupi un lloc més central dins la projecció exterior de la Generalitat, alhora que la vincula estretament a altres unitats de govern, i amb aquestes a àmbits de actuació molt rellevants: els de pau i els drets humans, que són objectius consolidats de la cooperació; i els de la participació i la transparència, que són principis presents tant en la normativa com en els plans directores de la cooperació.

El Pla anual 2017 pretén, doncs, seguir bastint els fonaments d'una nova política pública de cooperació. Una política més integrada en l'acció exterior de Catalunya; compromesa amb aliances i projectes de llarg recorregut; i també capaç de donar respostes a unes necessitats i a

un context que són actuals i concrets. Per això, la cooperació catalana compta amb un Pla director innovador, que adopta l'enfocament de gènere i basat en drets humans com a fonament d'una acció transformadora, i amb unes estructures (la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i l'Agència de Cooperació al Desenvolupament) que seguiran millorant i enfortint-se.

I. LA POLÍTICA PÚBLICA DE COOPERACIÓ: ORIENTACIONS I PRIORITATS PER AL 2017

2. Prioritats 2017

2.1 Seguretat humana

Les amenaces a la pau i la seguretat són, certament, multidimensionals. La privació —humana i ambiental— és una font clara de conflicte, que pot esdevenir violent. La seguretat humana es relaciona així, de forma gairebé inseparable, amb el desenvolupament (econòmic, polític, basat en drets), i també amb l'ajut humanitari i d'emergència, que és avui la seva cara més visible. La cooperació catalana ha de contribuir a donar respostes immediates a les necessitats de les persones que cerquen refugi i protecció; però també ha de ser activa en la prevenció del conflicte, i en el treball per a la seva resolució. Per això, el foment de la pau ha de complementar en aquest 2017, de forma més nítida, les actuacions de cooperació al desenvolupament.

La cooperació catalana vol liderar la creació d'un perfil internacional de Catalunya en matèria de treball per la pau i la seguretat humana, centrat entre altres elements en enfortir, des de la nostra especificitat i amb els nostres recursos, el multilateralisme, la institucionalitat i la governabilitat internacionals, la prevalença del dret internacional i la solució pacífica de les controvèrsies.

2.2 Objectius de Desenvolupament Sostenible

El setembre del 2015, la comunitat internacional es va dotar d'un nou marc per a la mesura dels seus progressos en la lluita contra la pobresa i per una vida més digna: es tracta dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que donen continuïtat als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM). En els ODS convergeixen dues grans agendes mundials, la de la sostenibilitat i la del desenvolupament, i són també una referència central per a l'agenda de la urbanització (Habitat III, Quito 2016). Els ODS constitueixen un programa unificat per a tothom, incloses les persones, el medi físic i els sistemes de suport a la vida.

L'adaptació del marc dels ODS a Catalunya és un procés complex, que clarament va molt més enllà de les actuacions amb impacte exterior, i és en aquest sentit que s'ha creat un Pla Nacional d'Objectius de Desenvolupament Sostenible, de coordinació de les polítiques públiques. Tanmateix, la cooperació al desenvolupament s'ha de fer ressò de l'existència i de la importància dels ODS, i identificar actuacions, a diferents nivells, que ajudin a desplegar-ne la dimensió territorial o "localització".

2.3 Més nivell i més visibilitat internacionals per a la cooperació catalana

Cal potenciar la dimensió exterior de Catalunya i del seu govern, i destacar-ne el perfil com a actor responsable i compromès de les relacions internacionals. És per això que la programació

anual 2017 identifica actuacions que contribueixen a augmentar el nivell de la cooperació catalana i del seu sistema, en tres ordres:

Primer, a través d'acords de cooperació directa país-país, que facin possible que la cooperació catalana entri en un diàleg polític de primer nivell amb països socis; segon, a través de la potenciació del sector de la cooperació i de la seva internacionalització; especialment de les ONG internacionals amb seu a Catalunya, i de les ONG catalanes amb més projecció internacional; i tercer, continuant apostant pels elements d'una cooperació "de país", amb elements reforçats de coordinació i harmonització entre les administracions públiques catalanes.

2.4 Més enllà de l'AOD

La Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament. (art. 1.4) estableix que «els recursos destinats a la cooperació al desenvolupament són qualificats d'ajut oficial al desenvolupament (AOD) si compleixen els requisits establerts pel Comitè d'Ajut al Desenvolupament (CAD) de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE)». Tanmateix, fins ara l'elegibilitat de les despeses com a AOD no ha estat només un criteri de comptabilització de l'esforç econòmic i de retiment de comptes, sinó de formulació de la política pública de cooperació, en un doble sentit: d'una banda, la noció d'elegibilitat de l'AOD de les diferents actuacions ha servit per a delimitar l'àmbit material de treball de la DGCD/ACCD: tota actuació havia de ser elegible com a AOD. D'una altra, aquesta política s'ha orientat pel debat sobre AOD i la seva eficàcia, tot mirant de traslladar a Catalunya la bona pràctica internacional.

En aquests moments, hi ha també tendències que aconsellen anar més enllà dels límits estrictes de l'AOD, en la seva definició estricta de l'OCDE. Primer, és clar que algunes de les actuacions que semblen necessàries des d'un punt de vista de solidaritat i cooperació cauen fora de l'àmbit estricte de l'AOD: les actuacions humanitàries a Grècia, la prevenció de la mutilació genital femenina, o el suport a les persones que cerquen refugi a Catalunya són, en ocasions, no elegibles.

Segon, tenim un nou Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència, al qual es vinculen unitats de la Generalitat —com ara l'Institut Català Internacional per la Pau, l'Institut Europeu de la Mediterrània, el Memorial Democràtic...— que, sense ser estrictament de cooperació al desenvolupament, realitzen activitats molt rellevants des del punt de vista dels valors d'aquesta, alhora que troben en la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament un referent de coordinació i orientació.

És per això que, en aquests moments, cal eixamplar els límits d'aquesta política pública, per tal de poder actuar, des de la solidaritat, amb instruments i eines que vagin més enllà de les clàssiques de la cooperació al desenvolupament. Com han fet altres actors internacionals del desenvolupament, cal apostar igualment per la innovació en la cooperació, per la recerca de nous partenariats i de noves fórmules de finançament de projectes i actuacions. Alhora, es manté —com prescriu la Llei de cooperació— el còmput de despeses elegibles com a AOD, el qual permet una mesura comparable de l'esforç econòmic i pressupostari públic.

2.5 Capacitats dels actors de la cooperació catalana

Recordem que, com prescriu la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament, la primera i més important especificitat del model català de cooperació és la concepció de la intervenció pública com a complementària i impulsora de les iniciatives

cíviques de solidaritat i de cooperació. Al llarg del temps, aquest model s'ha desplegat sobretot a través d'una activitat subvencionadora dels projectes identificats i proposats per les ONGD catalanes.

En aquest 2017, és prioritari complementar aquest suport econòmic amb altres fórmules de creació de capacitat dels actors de la cooperació catalana: suport a les seves entitats, a la seva internacionalització, a les seves tasques d'incidència; esforç per mantenir i millorar l'equilibri territorial del teixit associatiu a Catalunya, i per identificar noves formes de col·laboració i concertació; nous intercanvis entre entitats i administració; i aliances estretes amb les organitzacions de segon nivell, per avançar envers aquests objectius.

3. Planificació i actuacions estratègiques

3.1 Planificació: ODS, localització i desplegament del Pla director

Els ODS i la seva "localització" són la forma que pren avui el diàleg i la reflexió sobre com vincular el local i el global, també i sobretot amb relació al desenvolupament i els seus objectius. És un àmbit hereu del debat recent sobre el futur dels ODM, però que no es pot quedar en debat. Cal passar a una acció decidida al 2017 que ompli de contingut el desplegament dels ODS des de l'òptica de la cooperació catalana. Una acció que promogui l'associació dels actors territorials als esquemes nacionals i globals, i la construcció d'un relat sòlid sobre l'aportació comuna al marc d'objectius de la humanitat.

Dins d'aquest esquema, continuarem amb diverses línies internacionals. D'una banda, la col·laboració amb Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), iniciada el 2015, sobre indicadors de localització del desenvolupament. CGLU és en aquest sentit una organització clau, que té entre altres coses un acord operatiu amb ONU-Habitat en aquest matèria. D'altra, a través del Grup de Treball sobre Desenvolupament de l'Organització Internacional de Regions Unides (ORU-Fogar), impulsarem un projecte horitzontal entre diverses regions per treballar l'objectiu de desenvolupament sostenible 8.6 (reduir la proporció de persones joves que no estan empleades, ni cursen estudis ni reben formació) a l'espai euromediterrani, i de forma vinculada a la presentació d'un projecte a subvencionar per la Unió Europea. Continuarem atents a altres iniciatives i desplegaments, inclosos els que es puguin impulsar dins l'Estat espanyol.

La cooperació catalana forma part de la iniciativa del Govern, d'elaboració d'un Pla Nacional d'ODS, i col·labora amb altres departaments i unitats en aquesta tasca, alhora que s'associarà més directament amb el Consell Assessor del Desenvolupament Sostenible (CADS) del DEXI per elaborar l'informe de línia de base amb relació a l'ODS 17 (mitjans de implementació), el qual complementarà l'informe ja existent i elaborat pel propi CADS, tot dotant-lo d'una dimensió exterior.

Pel que fa al desplegament de la planificació quadriennal, aquest Pla anual incorpora les orientacions i opcions del document "Pla director 2015-2018: avaluació de mig termini i línies per al desplegament 2017-2018", elaborat per la DGCD, i per al qual s'havia encarregat prèviament un informe extern. A partir d'aquest document i de forma vinculada a les noves prioritats, el 2017 es continuaran desenvolupant les innovacions del Pla director, a través de documents breus i molt orientats a la pràctica. Així, es revisaran i actualitzaran determinats documents conceptuals existents, i se'n crearan de nous, per tal d'orientar l'execució de la planificació, especialment en allò relatiu a l'enfocament estratègic, i als objectius estratègics i

específics. S'elaborarà també un document explicatiu de la localització de la cooperació catalana, que permeti la seva millor participació en els esquemes dels ODS, a partir de les experiències pràctiques descrites a l'apartat anterior.

Amb relació a les prioritats geogràfiques, se cercarà l'alineament amb les estratègies departamentals (regions Mediterrània, Amèrica Llatina, i Àfrica), a través de la participació o l'impuls als documents programàtics rellevants.

La seguretat humana, i el seu tractament de present i de futur per la cooperació catalana, ha de ser també objecte d'anàlisi i proposta: s'analitzaran especialment els resultats de les convocatòries, amb relació al suport a la recerca per a la pau / desenvolupament, i s'elaborarà una iniciativa de desplegament i desenvolupament d'aquesta matèria que inclogui el conjunt del sistema del DEXI.

3.2 Seguiment i portal de dades

El seguiment és una funció fonamental per a la política pública, especialment la de cooperació. Es tracta de retre comptes d'allò fet i dels seus impactes, de mostrar les dades de forma transparent, i també d'observar i analitzar els resultats, aprendre de la gestió i alimentar i millorar el cicle de la política pública. Dins la cooperació catalana, el seguiment disposa d'un instrument molt consolidat, que és la Memòria de la cooperació.

Aquest 2017 es crearà —com han fet altres cooperacions públiques— un portal de dades de la cooperació catalana. Una eina que fomenti la transparència i el retiment de comptes, tot aprofitant les possibilitats actuals de generació i visualització de dades. El nou portal, que tindrà en compte el nou marc dels ODS, ha de servir també per a fomentar la innovació, en fer servir eines noves, visuals, interactives i obertes; per a construir progressivament una cooperació de país, amb la possibilitat d'afegir-hi altres administracions públiques; i també per a vincular més estretament determinades funcions pròpies del DEXI: la cooperació, la pau i el desenvolupament amb la transparència i amb la participació ciutadana, atès que el portal serà obert a les aportacions, a la verificació, i a la consulta.

Com es fa anualment, els resultats de la cooperació catalana seran incorporats al web de seguiment de la cooperació espanyola, que al seu torn alimenta el web de l'OCDE.

3.3 Gestió del coneixement: avaluació i recerca

L'avaluació i la recerca són també funcions fonamentals de la cooperació, que el Pla director impulsa des d'una perspectiva de gestió del coneixement, i que rebran impuls aquest 2017.

En concret, es realitzarà l'avaluació estratègica de les actuacions de cooperació realitzades al Marroc els darrers anys dins el marc del Pla de Catalunya-Marroc. Aquesta anàlisi tindrà també un enfocament prospectiu, que ajudi a orientar la continuació del treball en aquest país.

El Pla director 2015-2018 fa un plantejament ambiciós de l'ús de la recerca, com a instrument de desenvolupament. En concret, la vincula a la qualitat de les intervencions, a la generació d'aprenentatges i la millora del cicle de la política pública, i a la generació d'evidències que han de servir per a tasques d'incidència, de retiment de comptes, d'informació i sensibilització. Les actuacions prioritàries de l'ACCD el 2017 aposten també per connectar més estretament els actors del coneixement i de la recerca, incloses les universitats, en els projectes de cooperació.

L'impuls a la participació de la mateixa DGCD/ACCD en projectes de recerca en matèria de desenvolupament, EpD i pau es completarà enguany amb l'actuació, identificada en programacions anteriors, de creació d'una línia d'incentivació de la participació de centres de recerca, universitats i entitats catalanes en projectes de R+D sobre cooperació al desenvolupament amb finançament de la UE, segons les prioritats de la planificació europea.

Finalment, aquest 2017 tindrà prioritat igualment acostar els dos àmbits de la recerca per al desenvolupament, i de la recerca per a la pau. Aquests compten, en el sistema de la Generalitat de Catalunya, amb unitats i organismes vinculats de referència, i tots formen part, en aquests moments, del mateix Departament. Posar en comú els seus recursos, els seus mandats i les seves especificitats ha de contribuir sens dubte a omplir de contingut el perfil internacional de Catalunya, en l'àmbit de la investigació per a la pau i el desenvolupament.

3.4 Qualitat i eficàcia

La incorporació contínua de les innovacions en matèria de qualitat de l'AOD —el que a partir del 2004 es va anomenar debat sobre eficàcia de l'ajut— ha estat el primer i fonamental factor d'internacionalització del treball de la DGCD, i el que té una trajectòria més consolidada. En el debat sobre l'eficàcia del desenvolupament, la posició tradicional catalana ha unit forces amb les d'altres socis locals i regionals, i ha contribuït a construir un discurs que reivindica la cooperació descentralitzada, en un doble sentit. D'una banda, afirmant la seva capacitat transformadora i la seva eficàcia; d'una altra, reivindicant la centralitat de les autoritats territorials en tot treball per al desenvolupament —inclosa la cooperació—.

Per al 2017, la referència ineludible en matèria d'eficàcia serà el desplegament de les conclusions i recomanacions del darrer Fòrum d'Alt Nivell (HLF) del *Global Partnership for Effective Development Cooperation* (Nairobi, de 28/11 a 1/12/2016). Catalunya pot seguir de prop aquests treballs, i de fet pot participar als HLF, per la seva condició de líder del Grup de Treball sobre Desenvolupament 2013 d'ORU-Fogar. En concret, Catalunya lidera o participa a tres iniciatives d'alt nivell en matèria d'eficàcia i qualitat. Totes tenen l'element comú de la centralitat del desenvolupament territorial, i permeten vincular de forma adequada les nocions de localització i d'eficàcia de la cooperació.

Amb finançament de Platforma i en el marc del GT d'ORU-Fogar sobre Desenvolupament, llancem (gener 2017) el programa de suport a la redacció de plans de RIS3 en governs intermedis d'Amèrica Llatina. Un projecte identificat al llarg de tot el 2016, i que s'encetarà amb un seminari de llançament amb les regions seleccionades, coincidint amb la reunió preparatòria del Fòrum Mundial de Desenvolupament Econòmic Local (Cochabamba, Bolívia).

La cooperació catalana s'integrarà, el 2017, al projecte i-Steps, liderat pel PNUD-Art i amb socis com ara el País Basc. I-Steps reforça la cooperació descentralitzada com a mecanisme per a la creació de diàlegs nacionals de desenvolupament amb participació territorial, i mobilitza i organitza les capacitats expertes de les administracions locals i regionals, situant-les en un marc de referència internacional.

Per últim, la cooperació catalana s'associarà —especialment a través de la xarxa Platforma— a les diferents iniciatives, en curs, d'anàlisi i reformulació de la cooperació descentralitzada (amb CRPM, CUF, entre d'altres). Cal tenir present que la cooperació dels governs no centrals té unes especificitats (grandària, proximitat, actors, instruments, sectors...) que poden posar en qüestió la seva eficàcia, des del punt de vista de la cooperació convencional. Calen una reflexió

i una construcció, àmpliament compartides, que reivindicuin aquest model, però també que el revisin i el millorin.

La funció de la DGCD de vetllar per la qualitat de la cooperació de la Generalitat ha tingut un desplegament on s'han consolidat determinades actuacions, puntuals, d'assessorament al persona tècnic de les diverses unitat de la Generalitat de Catalunya que fan actuacions de cooperació: amb relació a l'elegibilitat de les despeses; els descriptors de les actuacions; l'anàlisi d'instruments —com ara el de beques— i les recomanacions per a la seva millora, etc. Es tracta d'una tasca, que continuarà enguany, orientada a garantir la qualitat de la política pública de cooperació a través de l'impuls a millores contínues en el seu cicle de planificació, seguiment i avaluació, i que s'organitzarà en actuacions formatives més estructurades i de més abast.

3.5 Innovació en la cooperació al desenvolupament

En el marc dels ODS destaca la importància d'alimentar processos d'innovació contínua, per tal de millorar els resultats de desenvolupament. El 2017 serà important la reflexió sobre els reptes que planteja la innovació, des de la perspectiva de la cooperació internacional. Destaquem aquí noves iniciatives i actuacions de solidaritat que vinculen àrees com ara el treball amb joves, el voluntariat, l'esport, la pau i el desenvolupament.

Enguany serà important la participació en l'organització del Fòrum per a la Solidaritat i la Pau dels pobles de la Mediterrània, emmarcats en els XVIII Jocs Mediterranis. L'Ajuntament de Tarragona impulsa l'organització de tres fòrums sobre salut, turisme i pau, previs a la celebració dels Jocs; tots tres compten amb el suport de la Generalitat de Catalunya, i la DGCD col·labora en l'organització del Fòrum per a la Solidaritat i la Pau dels pobles de la Mediterrània. Formen part també de l'organització l'Ajuntament de Granollers, l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) i la Unió per la Mediterrània (UpM).

També en el marc dels XVIII Jocs Mediterranis s'impulsarà la participació de voluntaris internacionals i d'atletes de tots els països participants. I és que uns jocs que pretenen promoure la solidaritat i la creació de ponts entre les diferents cultures mediterrànies (els «Jocs del diàleg i de la pau») han de comptar necessàriament amb voluntaris, i amb atletes, de tots els països que conformen la ribera nord i sud de la Mediterrània. Durant el 2017 la DGCD treballarà per preparar les bases que permetin la participació en els Jocs (juny 2018) tant de voluntaris com d'atletes dels 26 països de la regió, amb independència de la seva situació política, i fomentar així la pau i el diàleg entre tots els pobles de la Mediterrània.

S'obrirà una nova línia de treball on l'esport serà el facilitador en la prevenció dels conflictes i en l'acompanyament en situacions de postconflicte, en línia amb la Resolució 58/5 aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, de 3 de novembre del 2003, referent a l'esport com a mitjà per a promoure l'educació, la salut, el desenvolupament i la pau.

3.6 Nous finançaments i partenariats internacionals

Les noves estratègies de partenariats i finançament contribueixen a la participació en l'espai internacional, tot posant de relleu i donant a conèixer l'expertesa catalana en determinats sectors, i facilitant que els actors catalans, siguin públics o privats, puguin tenir l'oportunitat de treball en conjunt amb altres actors europeus. En aquest sentit, el 2017 serà prioritari continuar la tasca d'enfortiment de capacitats sobre les diferents formes de finançament de la

cooperació internacional. La DGCD analitzarà vies de finançament alternatives a les tradicionals per copsar la seva viabilitat en l'aplicació pràctica a la cooperació internacional del nostre país.

Aquest 2017 s'analitzarà la viabilitat de participar en la creació d'un Fons Fiduciari conjuntament amb altres cooperacions europees d'àmbit regional en matèria de cooperació internacional. Els fons fiduciaris faciliten la capitalització de les entitats, i són també un instrument de captació de fons addicionals. L'actuació analitzarà la possibilitat de promoure i crear un fons fiduciari, en aquells temes que puguin ser de l'interès de totes o diverses administracions públiques dels diferents estats participants, per tal de permetre la inversió en innovació i projectes clau per al sector. Es tindran en compte models de finançament d'altres països que ja han dut a terme proves pilot al respecte.

Es promouran activitats formatives en noves estratègies de finançament per a empleats públics i directius d'institucions privades, amb l'objectiu de la millora de la seva professionalització, tot incidint en la importància de la diversificació de riscos i de les fonts de finançament. L'experiència dels darrers anys mostra que es perden nombroses oportunitats per manca d'especialització dins les mateixes organitzacions i institucions de la cooperació i el desenvolupament.

Igualment important és l'activitat en l'àmbit de l'impuls als partenariats per a l'accés al finançament de projectes, a partir de programes multilaterals —com ara els de la Unió Europea, el Banc Mundial, o les agències del sistema de les NU, especialment el PNUD—. Aquí, és adequat generar, progressivament, àmbits de reflexió pràctica i prioritització de propostes. En aquest sentit, des del 2014 la DGCD/ACCD ha impulsat la creació d'un espai on administracions públiques catalanes i societat civil han interactuat per tal de ser més eficaces a l'hora d'identificar oportunitats de finançament internacional. El 2017 es pretén consolidar aquesta Plataforma DGCD/UE, que ofereix aquest assessorament i acompanyament als actors de la societat civil i a les administracions públiques.

Les activitats de la Plataforma DGCD/UE inclouen, aquest 2017, avançar en l'enxarxament dels actors catalans amb altres cooperacions oficials europees (GIZ, AECID, Expertise France, British Council...), per postular a assistències tècniques, contractes marc, subvencions, *Twinnings* i altres instruments que puguin identificar-se en organismes com ara DEVCO-Europeaid, PNUD, Banc mundial, entre d'altres. Així, s'organitzarà una trobada a Barcelona amb representants d'aquests organismes per tal de compartir les seves prioritats amb les de la cooperació catalana per al 2017-18 i propiciar la creació d'oportunitats d'internacionalització entre els actors catalans i els internacionals.

Igualment, es promourà que les entitats locals catalanes s'uneixin per a fer propostes conjuntes de finançament internacional. Es desenvoluparà una prova pilot en l'àmbit local, adreçada a entitats locals mitjanes i petites que per si soles no tenen la capacitat ni els recursos per a fer-ho. D'altra banda, mitjançant la creació d'un grup de treball sobre el mecenatge es generarà coneixement de valor, tant per al sector de la cooperació com per als donants: es tracta de promoure diferents accions per traslladar els valors del mecenatge a la societat.

Es prestarà el 2017 una atenció especial a les possibilitats que ofereix la Comissió Europea en matèria suport a l'intercanvi d'expertesa entre administracions públiques, com ara el programa TAEX (per a l'assistència tècnica i l'intercanvi d'informació entre empleats públics), especialment en alguns àmbits prioritaris, com esport i joventut, i a països com Líban i Senegal. Rebrà prioritat l'elaboració de propostes d'assistències tècniques per administracions

públiques a Tunísia i Líban, en matèria de gestió penitenciària; i al Marroc, en matèria de salut i migració.

3.7 Xarxes i organismes internacionals

En el moment present, fomentar la participació de la cooperació catalana en els espais internacionals té, com a mínim, un triple objectiu. D'una banda, enfortir les capacitats d'impacte, presència i participació internacionals, especialment en els àmbits multilaterals. D'una altra, mostrar un perfil internacional d'actor compromès i responsable amb els afers globals. Finalment, el de relacionar-nos amb altres socis institucionals i actors del desenvolupament, del Nord i del Sud, i enfortir així les nostres aliances, identificar nous socis, accedir a noves oportunitats, incorporar millor la qualitat i la innovació, i establir referències de comparació internacional per millorar la nostra política i les nostres pràctiques.

El 2017 cal reforçar el treball en els espais amb més recorregut, i també actualitzar el mapa d'aquestes relacions externes, i millorar el coneixement sobre l'agenda i la programació internacionals. En l'àmbit de l'associacionisme regional, una referència important és ORU-Fogar, on Catalunya lidera el Grup de Treball sobre Desenvolupament, a les activitats del qual aquest Pla anual ja s'ha referit.

S'obriran també noves línies de treball operatiu amb Ciutats i Governos Locals Units, CGLU, una organització d'àmbit mundial amb seu a Barcelona, i amb la qual la Generalitat té un cabal de col·laboració ampli. S'han identificat i proposat a aquesta organització diferents àmbits concrets de col·laboració: el del seu *crisis group*, que aplega actors territorials humanitaris; a través del seu CIB (Capacity and Institution Building Working Group); i la continuació citada de la col·laboració sobre indicadors de localització (ODS).

Es potenciarà el perfil de l'activitat de Catalunya a la Conferència de Regions Perifèriques i Marítimes (CRPM), en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament; especialment en el seu Grup de Treball de Cooperacions Externes, liderat pel País Basc. Igualment, s'establiran línies de cooperació més estretes amb altres unitats i grups de treball de la CRPM, i molt especialment amb el Secretariat de la Comissió Intermediterrània (CIM) de la CRPM, que té seu a Barcelona. També s'obrirà una línia de col·laboració amb Medcités, una organització clau de la cooperació territorial euromediterrània, amb seu a Barcelona.

Continuarà el 2017 la participació a Platforma, un projecte finançat per la UE i on Catalunya, juntament amb altres governs regionals i locals i les seves xarxes, contribueixen a la construcció d'un nou espai europeu de representació, col·laboració i lobby en matèria de cooperació al desenvolupament, davant les institucions europees.

Com a nous espais, destaquem la voluntat d'obrir una línia de col·laboració amb la IATI (International Aid Transparency Initiative). Aquesta és una iniciativa important, que emet recomanacions i certifica bona pràctica, i que obre un espai de projecció internacional important per a la cooperació catalana, des d'una perspectiva de qualitat i transparència.

Igualment, des de la cooperació catalana es donarà suport a la creació d'una coalició internacional per a l'eradicació de la malaltia del pian, per tal d'abordar el seu diagnòstic i tractament, la monitorització de casos en l'àmbit global, l'agenda de recerca operacional, l'estratègia de comunicació, i el desenvolupament de partenariats. Això complementarà la promoció, des de la DGCD/ACCD, d'altres iniciatives en salut preventiva en països en vies de desenvolupament, conjuntament amb el Departament de Salut.

4. Relacions institucionals, coordinació, coherència i participació

4.1 Cooperació de país

El 2017 rebrà un nou impuls la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals. En el marc d'aquesta Comissió i amb la participació d'altres ens locals, s'elaborarà un mecanisme àgil de coordinació que permeti avançar en la cooperació de país, a partir del compromís polític de les institucions catalanes per consolidar espais de treball compartits en els àmbits rellevants de la política de cooperació al desenvolupament. En el mateix sentit de cooperació de país, s'impulsarà la consolidació de grups de treballs interinstitucionals entre ens locals i la Generalitat de Catalunya, d'àmbit temàtic, sectorial o geogràfic. Així mateix, s'intensificarà la col·laboració amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i es donarà suport estructural a aquesta organització.

L'ACCD buscarà el suport i la complicitat dels ens locals en les seves iniciatives i fons destinats a l'enfortiment de les capacitats del teixit associatiu dels territoris de Catalunya; i cercarà igualment construir aliances per a la cooperació amb els ens locals, especialment al voltant dels clústers de cooperació, que ha de servir per a fer operatives actuacions integrades catalanes, en regions prioritàries concretes.

4.2 Coordinació i acords amb els departaments

Per al 2017 es preveu la signatura de plans de treball amb tots els departaments i organismes de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament (CICD), l'espai de coordinació dels departaments en l'àmbit de la cooperació. La CICD es convertirà en l'espai de consulta i debat d'aquests plans de treball, que es conceben com un instrument de coordinació dels diferents departaments amb la DGCD/ACCD en matèria de cooperació al desenvolupament, i de promoció en la coherència de la resta de polítiques públiques amb els valors i els objectius del desenvolupament.

S'estudiarà amb detall la cooperació al desenvolupament dels departaments, tot posant en comú els exercicis de planificació operativa en matèria de cooperació al desenvolupament, per a identificar sinergies i oportunitats de treball conjunt. Es promourà també la participació dels departaments en les convocatòries de l'ACCD de subvenció a projectes de cooperació. Es preveu igualment impulsar eines formatives de suport a la millora de les capacitats tècniques de les diferents unitats de la Generalitat que impulsen projectes de cooperació, a través de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC).

Es donarà prioritat a articular les cooperacions tècniques per a la mobilitat del coneixement dels departaments a través dels diferents clústers de cooperació. En aquest sentit, participaran al clúster de Moçambic el Departament de Salut i l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC). Pel que fa al clúster de prevenció de la violència a l'Amèrica Central, es preveu la participació dels departaments i organismes de la Generalitat amb competències en les matèries rellevants.

4.3 L'enfortiment de la coordinació dins el DEXI

L'existència d'una unitat d'affers exteriors amb rang de Departament permet millorar l'articulació i la consolidació del conjunt del sistema català de desenvolupament, pau i drets humans, amb organismes i unitats clau com ara la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i l'Agència de Cooperació al Desenvolupament, el Memorial Democràtic,

l'Institut Català Internacional per la Pau, el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, o l'Institut Europeu de la Mediterrània, entre d'altres.

Com s'ha dit, el Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència assegura que l'actuació de cooperació de la Generalitat ocupi un lloc més central dins la projecció exterior, política, del Govern; acosta a la projecció exterior i a la cooperació les relacions institucionals, la participació i la transparència —elements que ens ajuden a construir un perfil internacional innovador, compromès i responsable—, i facilita les relacions amb organitzacions governamentals internacionals amb seu a Catalunya, els consorcis i iniciatives amb participació governamental, i els centres d'estudis i recerca internacionalistes.

També en el marc del Pla de treball dins del DEXI, i altres unitats de la SAEUE (ICIP, IEMed, Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament) tindrà lloc una posada en comú de les diferents actuacions vinculades a la solidaritat, la cooperació, els drets humans, el desenvolupament i la pau, amb l'objectiu de construir un relat conjunt, coordinat i integrat, i identificar oportunitats de treball conjunt, com ja s'ha fet en matèria de memòria.

4.4 Coherència de polítiques per al desenvolupament

La DGCD continuarà treballant per tal de portar els valors de la cooperació al conjunt de l'activitat de la Generalitat. Per això, en el marc dels plans de treball amb tots els departaments, es crearan grups *ad hoc* per impulsar la coherència de polítiques per al desenvolupament. Destaquem aquí, amb el Departament d'Ensenyament, el grup de treball d'impuls de la integració dels valors de la cooperació en el currículum escolar; i amb el Departament de Territori i Sostenibilitat (DTES), el grup de treball d'impuls de la integració dels valors de la cooperació en l'acció exterior del Departament.

En aquest mateix objectiu de promoció de la coherència de les polítiques per al desenvolupament (CPD), la DGCD serà activa en espais de participació i consulta interdepartamentals rellevants. En primer lloc, la Comissió Interdepartamental d'Acció Exterior i de Relacions amb la Unió Europea i el Consell d'Acció Exterior i de Relacions amb la Unió Europea. Igualment, la Comissió Interdepartamental de la Sida a Catalunya, el Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades, i els Grups de Treball dels Objectius de Desenvolupament Sostenible; del Pla de Protecció Internacional de Catalunya; per a l'abordatge de la mutilació genital femenina (MGF); de MGF i matrimonis forçats de Girona; i sobre violència sexual.

La DGCD continuarà donant suport a ACCIÓ en la seva tasca d'impuls a la internacionalització responsable de les empreses catalanes; un suport que inclou entre d'altres la formació al personal d'ACCIÓ sobre empresa i drets humans.

L'ACCD/DGCD continuarà el seu suport al grup de treball de sensibilització de les empreses del Consell de Cooperació al Desenvolupament, com a espai de seguiment dels avanços del Govern i dels actors de cooperació en l'àmbit de l'empresa i els drets humans.

4.5 Millora de la consulta i de la participació

A banda de la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals, a la qual ja ens hem referit, s'enfortirà el caràcter dels òrgans de coordinació i col·laboració i els òrgans consultius com a fòrums de debat de la política de cooperació.

Pel que fa a la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament, l'èmfasi serà en la millora de la participació en l'elaboració i en seguiment de la política pública, en

compartir els resultats dels projectes de cooperació, i en general per a fer seguiment i desplegament dels plans de treball.

En el cas del Consell de Cooperació al Desenvolupament el debat se centrarà al voltant dels avanços (i) dels instruments de la cooperació, (ii) del desplegament dels projectes temàtics de l'ACCD més rellevants, (iii) de l'avaluació a mig termini del Pla director 2015-2018, i (iv) de l'estratègia de treball amb departaments i organismes de la Generalitat i amb els ens locals.

El sistema de coordinació i participació de la cooperació es completa amb el Consell Català de Foment de la Pau i el Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència, que van actualitzar la seva composició el 2016, i que el 2017 avançaran en els objectius marcats en els plans de treball respectius.

Aquest 2017 es treballarà amb la Direcció General de Transparència, Dades Obertes i Qualitat Democràtica per millorar els processos participatius prevists en el marc del Pla director 2015-2018 i dels òrgans de coordinació i col·laboració i els òrgans consultius.

II. L'EXECUCIÓ DELS RECURSOS DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT DE LA GENERALITAT

Es preveu que, enguany, la Generalitat de Catalunya destini un total de 30,2 M€ a actuacions d'ajut oficial al desenvolupament (AOD). L'ACCD, principal òrgan executor d'aquesta política, n'aportaria 17,9. La resta d'unitats de la Generalitat preveuen destinar, per la seva banda, 12,3 M€ a actuacions de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional. D'aquest AOD global, 25,47 M€ es destinen a actuacions de cooperació dins les tres línies estratègiques (desenvolupament, acció humanitària i educació per al desenvolupament, EpD); la resta, a despeses de personal, administratives i de funcionament.

El creixement de l'AOD prevista (d'un 64% respecte del 2016, que fou de 18 M€) afecta sobretot el pressupost de l'ACCD, que es dobla amb relació a l'any passat. La previsió de despesa de la resta d'unitats creix també, tot i que en una mesura més petita: d'un 30%, a partir dels 9,4 M€ del Pla anual 2016.

5. Canalització dels recursos: modalitats

Les formes de canalització dels recursos econòmics varia, en funció de si l'agent principal és l'ACCD o les altres unitats de la Generalitat. Pel que fa a l'ACCD, en l'execució dels seus 14,5 M€ de despesa en les línies estratègiques la modalitat principal serà enguany el suport a iniciatives concertades (7,26 M€). Les convocatòries són la forma predominant d'adjudicació dels recursos de l'ACCD (10,25 M€, un 70%); unes convocatòries que presenten enguany una sèrie de millores i de novetats.

Entre les primeres, destaquem la incorporació dels aprenentatges de les convocatòries del 2015 i el 2016, coincidents amb les recomanacions de l'Avaluació de mig termini del Pla director, que porten l'ACCD a mirar de simplificar el procés de gestió de la concurrència; clarificar i simplificar el contingut de les bases; disminuir el nombre de criteris de valoració de les propostes; consolidar la transparència en totes les fases de la concurrència pública; continuar amb la implicació als departaments i de les seves experteses en la valoració tècnica de les propostes de les convocatòries; i millorar la difusió i l'accés de les entitats del sector a la informació i la documentació de les convocatòries.

D'altra banda, i donada la disponibilitat pressupostària més gran, l'opció ha estat la d'obrir noves línies de subvenció, de forma que s'apliquin criteris de concurrència pública a projectes

de més gran abast temporal i econòmic; i, de forma inversa, a actuacions més puntuals. Així, es preveu que durant l'exercici 2017 l'ACCD publiqui les següents convocatòries:

- a) **Convocatòria Ordinària** (actuacions d'execució màxima de 15 mesos). L'ACCD vol donar continuïtat a la convocatòria de projectes de cooperació al desenvolupament i educació per al desenvolupament, represa l'any 2015 i vigent l'any 2016, amb l'objectiu de donar suport al teixit associatiu català amb àmplia experiència en aquests àmbits. La dotació econòmica serà de 2,45 M€ per a la L1 (projectes de desenvolupament) i de 0,8 M€ (EpD). La convocatòria reforça el treball als països prioritaris del Pla director, i a zones i amb pobles d'especial atenció: Sàhara Occidental, Bòsnia i Hercegovina, Palestina i Població Kurda.
- b) **Convocatòria de Programes concertats** (actuacions d'execució màxima de 30 mesos). L'ACCD amb aquesta convocatòria reprèn el suport a projectes plurianuals, amb l'objectiu de recollir l'experiència i els anys de treball entre les entitats catalanes i de la Generalitat de Catalunya en la realització d'actuacions de cooperació al desenvolupament i de solidaritat internacional. La convocatòria pretén també fer avançar diverses recomanacions de la planificació vigent, com són la concertació; la focalització geogràfica; un tractament més integrat del desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament; i l'impuls a la recerca i a la incidència. La dotació econòmica per als dos anys serà d'11 M€ (5,5 M€ anuals). El 2017, aquests es distribuïran en 4,75 M€ per a la L1 (desenvolupament) i 0,75 M€ per a la L2 (EpD).
- c) **Convocatòria Oberta** (actuacions d'execució màxima de 15 mesos). Amb aquesta convocatòria l'ACCD vol donar suport als moviments socials del Sud en actuacions de cooperació al desenvolupament i incidència, i a actuacions de les organitzacions de la societat civil catalana que tinguin un abast limitat: participació a i organització de trobades, seminaris, jornades; elaboració de publicacions; activitats de comunicació amb àmplia incidència en l'àmbit d'actuació, etc. La dotació econòmica serà de 0,5 M€.
- d) **Convocatòria d'acreditació per a actuacions d'emergència**, que s'obrirà a ONG que actuïn en l'àmbit humanitari, implantades a Catalunya, i amb experiència i capacitat de resposta contrastades. Amb les entitats seleccionades l'ACCD podrà establir aquest 2017 per al desplegament ràpid d'actuacions en aquestes matèries. La dotació econòmica prevista és d'1 M€.

Pel que fa a la resta d'unitats de la Generalitat de Catalunya, la previsió és que executin un 65% dels seus recursos d'AOD a través de la modalitat d'iniciativa directa, i un 25% per mitjà d'esquemes de cooperació multilateral. D'aquesta manera, la contribució d'aquests unitats a organismes internacionals assoleix els 2,75 M€.

Destaca aquí, dins el mateix DEXI, la Direcció General d'Afers Multilaterals i Europeus (DGAME), que té el mandat específic d'impulsar i desplegar l'acció multilateral del Govern a través de programes de col·laboració amb organismes internacionals. Enguany la DGAME destinarà un volum de recursos important al suport de diverses organitzacions, a través de programes diversos. Com a actuacions ja previstes destaquem el destacament d'Experts Nacionals Catalans a Organitzacions Internacionals de desenvolupament; la contribució financera i finalista a la UNESCO i a l'Alt Comissionat de Nacions Unides pels Drets Humans; o el Programa de Beques Canigó, per a la realització de pràctiques en organitzacions internacionals per part de joves catalans/es. També en la modalitat multilateral, el

Departament d'Empresa i Coneixement dona suport a l'Institut de la Universitat de les Nacions Unides per a la Globalització, la Cultura i la Mobilitat (UNU-GCM).

6. Actuacions i projectes temàtics principals

Dins els grans objectius estratègics de drets humans de les dones i col·lectius dels pobles, la programació 2017 opta per una focalització més forta en alguns països i regions, i en determinats objectius específics. Aquesta focalització respon a una triple valoració: del context i de les necessitats; de les fortaleses de la cooperació catalana; i de les prioritats i formes de treball marcades pel Pla director 2015-2018.

El fet rellevant és que aquestes actuacions i projectes temàtics són abordats a partir de diversos instruments i modalitats, i des d'una perspectiva àmplia. Aquests instruments i modalitats són la cooperació directa, que cerca el màxim nivell i la màxima visibilitat i eficàcia institucional, en alguns casos a través d'acords multilaterals; els programes concertats, que donen estabilitat i potència a les iniciatives d'altres actors, a cada regió i en les matèries prioritàries; i les assistències tècniques i el treball sectorial dels diferents departaments de la Generalitat.

La perspectiva àmplia es refereix a formes d'intervenció integrals, on la prioritat del desenvolupament i de l'ajut humanitari orienta també actuacions de sensibilització, educació, incidència i recerca, i on l'ACCD persegueix articular una cooperació de país, amb un alt grau de coordinació i col·laboració amb altres institucions públiques catalanes, amb un nivell important de diàleg i sinèrgia amb el sector, i amb un ventall ampli d'aliances nacionals i internacionals.

6.1 Focus geogràfic: àrees d'intervenció prioritària

a) Amèrica Central

A l'Amèrica Central l'ACCD es planteja contribuir a mitigar el gran obstacle que té la regió per al desenvolupament humà sostenible i el gaudi dels drets humans: la violència. Aquest fenomen, concentrat sobretot a les ciutats, s'abordarà des d'una estratègia de prevenció dels comportaments violents, amb una òptica de drets i de seguretat humana. Per a aquesta estratègia la cooperació de la Generalitat cercarà el treball conjunt amb altres cooperacions catalanes.

A través de cooperació directa es donarà suport a polítiques públiques inclusives, potenciant l'articulació regional. En aquest sentit se cercaran aliances amb institucions supranacionals, com ara el Sistema de la Integració Centreamericana (SICA) o la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina de les NU (CEPAL). Igualment, la convocatòria de programes concertats donarà prioritat a l'abordatge de la problemàtica des d'una perspectiva regional.

La violència actual se superposa a violències anteriors, i per això la prevenció de la violència d'avui no es pot desvincular del coneixement del passat, de la lluita contra la impunitat i del rescabament de drets de les víctimes. Aquesta constatació porta l'ACCD a un treball que inclogui àmbits com la memòria històrica, la gestió d'arxius de drets humans o l'educació i la pedagogia per la pau. Aquesta opció permetrà enfortir aliances sòlides, com l'establerta amb l'Arxiu Històric de la Policia Nacional de Guatemala. Institucions catalanes com el Memorial Democràtic, l'Arxiu Nacional de Catalunya del Departament de Cultura, o l'Institut Català Internacional per la Pau seran clau en aquest esforç.

b) Colòmbia

La signatura recent de l'acord de pau entre el govern i les FARC-EP és un moment clau per a la història de Colòmbia, així com per a la resta de conflictes i processos de pau existents al món. En un context on creix tant el focus mediàtic sobre Colòmbia com el nombre d'actors — nacionals i internacionals— que s'hi volen implicar, Catalunya reitera el compromís de continuar donant suport a aquest país prioritari, i d'incrementar i elevar el perfil de la seva cooperació.

Es refermen els eixos fonamentals de la cooperació catalana al país, que al 2017 es concreten en dos: suport a la implementació i el seguiment dels acords de pau (especialment suport a les víctimes i a la reconciliació); i suport i protecció de defensors/es de drets humans i líders/esses socials (especialment organitzacions de dones, població indígena, afrocolombiana i camperola). Per a avançar en aquests objectius se signaran convenis institucionals amb instàncies governamentals i amb les Nacions Unides.

Igualment, durant el 2017 s'implementarà l'acord signat amb el Centre Nacional de Memòria Històrica de Colòmbia. A partir d'aquest acord es donarà suport a iniciatives a Catalunya vinculades amb la memòria de l'exili. Aquest esforç es farà de manera coordinada i complementària amb l'Ajuntament de Barcelona i l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP). A la vegada, es potenciaran intercanvis entre institucions memorialístiques de Colòmbia i Catalunya i d'altres països d'Amèrica Llatina, especialment El Salvador i Guatemala.

La coordinació i articulació d'actors catalans a Colòmbia té un espai de referència a la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, a la qual se seguirà donant suport directe. Això es combina amb la voluntat d'establir també aliances amb agents internacionals clau.

c) Marroc

La cooperació catalana envers el Marroc té un recorregut i un impacte amplis, i com s'ha dit serà objecte d'una avaluació estratègica, la qual ajudarà també a orientar l'acció. Per al 2017 un dels principals objectius de l'ACCD al Marroc és l'aprofundiment de la regionalització avançada. Seran aquí claus els acords institucionals amb els Consells Regionals de Tànger-Tetouan-Alhoceima i Marràqueix-Safi. En aquest marc, es posaran en marxa processos d'enfortiment de capacitats vinculats a mobilitats de coneixement i intercanvi d'experiències en l'àmbit de les competències descentralitzades de transport urbà, educació, medi ambient, gestió d'espais culturals, migració o drets humans de les dones. Per al desenvolupament d'aquestes iniciatives, es promourà la coordinació i el treball conjunt amb d'altres cooperacions catalanes, algunes de les quals tenen convenis signats amb aquestes mateixes institucions. En concret es desenvoluparà un projecte pilot lligat al diagnòstic de necessitats de diferents comunes rurals de la regió de Tànger-Tetouan-Alhoceima a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

També es promouran iniciatives de recerca, sensibilització, intercanvi i retiment de comptes, amb una actuació clau que aplegarà els moviments de dones i feministes finançats per l'ACCD a través de la Línia 2 de la convocatòria de subvencions del 2015 en una jornada internacional.

El Marroc és objecte també de la cooperació i de les assistències tècniques de diversos departaments: el Departament de Cultura (amb el Ministeri de Cultura del Marroc, la Biblioteca de Catalunya i la Bibliothèque Nationale du Royaume du Maroc); i el Departament de Salut, amb la continuïtat del seu Programa de Drogodependències i Sida, amb el Ministeri de Salut del Marroc. El Departament de Territori i Sostenibilitat, a través de l'Agència Catalana

de Residus, hi ha iniciat un projecte de bioeconomia circular en el marc del qual es preveuen diverses assistències tècniques.

d) Moçambic

A Moçambic se seguirà impulsant una forma de treball que permet enfortir l'acció coordinada de múltiples actors de la cooperació catalana, tot respectant-ne la seva autonomia i diversitat: el gran objectiu del clúster d'aquest país és donar suport als esforços que està fent Moçambic en l'àmbit de la salut global i la igualtat de gènere des d'una perspectiva de governança multinivell, i els instruments principals en aquesta estratègia són la cooperació directa i concertada, les mobilitats de coneixement, així com la convocatòria de programes concertats.

En aquest sentit, se signarà un acord amb el Ministeri de Gènere per impulsar la implementació del Pla Nacional de Prevenció i Combat de la Violència contra les Dones, que donarà continuïtat al conveni signat el 2016 amb la Direcció Provincial de Gènere, Infància i Acció Social d'Inhambane, de forma conjunta amb la Diputació de Barcelona, i orientat a millorar les capacitats provincials i municipals per a l'execució de polítiques de gènere.

Aquest suport institucional s'alimentarà també d'iniciatives orientades a la mobilització de coneixements de Catalunya, on intervindran institucions com ara l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, el Departament de Salut, l'Oficina de les Dones i LGTBI de la Diputació de Barcelona, així com ajuntaments catalans. Es fomentaran també les aliances vinculades a la recerca aplicada, la incidència i la sensibilització de la ciutadania.

A la vegada, s'ampliaran les aliances multilaterals a través de la signatura d'un conveni amb l'UNFPA per a donar suport a un programa de drets sexuals i reproductius a Moçambic.

Finalment, en l'objectiu d'apoderar les organitzacions i els moviments de dones per enfortir la seva tasca d'incidència i exigibilitat dels seus drets, el conveni entre l'ACCD i la cooperació flamenca seguirà sent fonamental. Aquesta aliança, que ha permès l'enfortiment conjunt d'organitzacions clau al país (com ara Action Aid l'any 2016) treballarà aquest 2017 amb el Forum Mulher, que és l'associació de referència al país en la lluita pels drets de les dones, a través d'actuacions d'educació, incidència i lobby polític.

e) Senegal

Catalunya té una llarga trajectòria de solidaritat al Senegal: històricament, es tracta del segon país de l'Àfrica Subsahariana en volum d'aportacions d'AOD de la Generalitat. L'ACCD hi ha establert aliances sòlides, que es reactivaran aquest 2017. Els objectius de desenvolupament més rellevants identificats per les cooperacions catalanes presents al país són la governança multinivell i l'enfortiment de la descentralització, especialment en l'àmbit de les polítiques de gènere, així com els reptes vinculats a la migració.

Per a aquests objectius, l'ACCD donarà suport a l'Agència de Desenvolupament Regional (ARD) de Kolda, en la implementació de la seva política de gènere a partir d'una mirada transnacional, regional i local. Aquesta cooperació directa i l'articulació interinstitucional es complementaran amb les iniciatives articulades amb les ONG catalanes a través de la convocatòria de programes concertats.

Aquest abordatge incorpora la dimensió de codesenvolupament, en la mesura que permet enfortir les aliances entre la població migrada a Catalunya i la població d'origen. El vincle de l'ACCD amb les entitats i les institucions del Senegal es posarà al servei del Grup de treball de

la Generalitat de Previsió i abordatge de la MGF, on participa per aportar la mirada de les contraparts dels països socis.

6.2 Focus sectorial: projectes temàtics

a) Crisi refugi

La cooperació catalana segueix compromesa amb la resposta a la situació que pateix la Mediterrània oriental: la crisi humanitària i migratòria més greu, complexa i dinàmica que hi ha avui al món. El deure i la voluntat d'actuar és compartida amb altres cooperacions, com ho reflexa l'acord de voluntats signat el passat novembre entre la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona i el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

Aquestes cooperacions donem suport de forma conjunta al Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) al Líban, i a través d'aquest acompanyem les municipalitats de la regió d'Al Fayhaa, situada a la zona del país on han arribat més persones buscant refugi. Les accions previstes a realitzar durant el 2017 donaran servei a més de 800.000 persones per a la provisió de serveis bàsics, especialment l'eliminació i el reciclatge de residus. A través d'aquest marc institucional, Catalunya posarà a disposició del país coneixements tècnics i experteses per a enfortir les capacitats de les autoritats libaneses.

Al llarg del 2017 l'ACCD, tot promovent sinèrgies amb les altres administracions catalanes, identificarà nous aliats en el marc del sistema de les Nacions Unides per contribuir a mitigar el patiment de la població en situació de refugi, i donarà suport a les entitats catalanes que treballen a la regió a través de la convocatòria de programes concertats.

Pel que fa al suport a la mobilitat de persones a la frontera sud de la Mediterrània, enguany es donarà suport al Consell Regional de Drets Humans de Tànger-Tetouan-Alhoceima, que és la principal entitat que dona suport a la defensa i promoció dels drets de les persones migrades a la regió. L'ACCD establirà un conveni per millorar la sensibilització a la ciutadania en general i a la població escolar en particular així com per enfortir la formació i la inserció educativa i professional de la població juvenil migrant.

b) Defensors i defensores de drets humans

El 2017 la Generalitat recupera el Programa de protecció de defensors/es de drets humans. Aquesta iniciativa acull temporalment a Catalunya defensors i defensores dels drets humans vinculats a organitzacions o moviments socials, que vegin amenaçada la seva vida o integritat pel treball o activitats que realitzen. Com a estratègia de protecció, el Programa de defensors i defensores de drets humans vol visibilitzar la situació dels defensors i de les defensores, així com les seves lluites. El Programa vol crear i enfortir xarxes de suport institucional i social tant a Catalunya com a Europa, alhora que pretén sensibilitzar la ciutadania catalana sobre la situació dels drets humans al món.

El Programa és fruit de l'articulació entre el Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència (ACCD i Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament) i el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Al llarg del 2017 s'identificaran noves aliances que contribuiran a enriquir-lo i consolidar-lo. L'estratègia de suport a la defensa dels drets humans de l'ACCD es complementa amb la contribució al projecte Ciutats defensores, que aglutina entitats i el món local.

7. Educació per al desenvolupament

La cooperació catalana, com prescriu el Pla director 2015-2018, ha avançat en un model d'intervenció que treballa de forma més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament, com palesen els projectes descrits. Des d'aquesta perspectiva, l'EpD és una eina clau per a transformar les relacions desiguals de poder en tots els àmbits acarant les causes socials, culturals, econòmiques i polítiques que perpetuen les desigualtats; i materialitzar els drets humans per a totes les persones, col·lectius i pobles, especialment els d'aquells tradicionalment exclosos, i que pateixen més vulneració dels seus drets.

L'ACCD donarà prioritat a oferir coneixement, facilitar la comprensió i promoure la incidència política en una sèrie d'àmbits prioritaris aquest 2017: l'apoderament de les dones i lluita contra les violències masclistes (especialment centrat en Àfrica: Moçambic, Senegal, Marroc); el dret a la pau i a una vida lliure de violències (especialment centrat en Colòmbia, Amèrica Central, Síria i conflictes de llarga durada); els defensors/es de DDHH i els drets col·lectius dels pobles; i els reptes globals, al voltant dels ODS i de les desigualtats socials.

També destaquem la segona edició del Dia Europeu de la Solidaritat Local, cofinançat pel projecte europeu Platforma, que l'any 2016 es va dedicar als ODS i que el 2017 donarà prioritat a la creació de comunitat entre els actors de la cooperació descentralitzada pública, catalana i europea. Es promourà la mobilitat de personal tècnic i/o electes d'ens locals catalans, perquè entrin en contacte amb altres ciutats i regions actives en la matèria.

7.1 Activitats d'educació i sensibilització per al desenvolupament

L'ACCD, juntament amb el Departament d'Ensenyament, crearà un grup de treball per a impulsar la integració dels valors de la cooperació, així com les competències pròpies de l'EpD, en el currículum escolar. Ho farà específicament a través dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, i al costat dels interlocutors institucionals hi participaran ONG i experts/es en la matèria.

Destaquem també aquí altres activitats rellevants del Departament d'Ensenyament, com és el Curs d'estratègies educatives per a la transformació social, amb una nova edició per a 2017/2018, que està emmarcat en el Pla de formació permanent del professorat. Es posaran a l'abast dels docents informacions, orientacions i recursos sobre EpD a través del web XTEC (Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya). El blog Kabila, creat durant el projecte REDDSO, serà impulsat com a plataforma per a la difusió d'experiències, també en temes d'EpD. L'agenda del web XTEC farà també difusió de les activitats de les ONGD, quan aquestes realitzin activitats divulgatives i formatives que, pel seu contingut, puguin ser d'interès per al professorat. Finalment, el Departament organitzarà una segona edició de la jornada «Canviar l'escola per canviar el món», que té l'objectiu de potenciar el contacte i les sinergies entre l'escola i les ONGD, tot presentant propostes innovadores en el marc dels ODS desenvolupades als centres escolars, i identificant noves metodologies que contribueixin a conscienciar i mobilitzar l'alumnat en favor de la pau, els drets humans i la justícia social.

La sensibilització i la comunicació en matèria de cooperació, desenvolupament, pau i drets humans són eines estratègiques al servei dels objectius del Pla anual, i també per a millorar el retiment de comptes i el grau de coneixement i comprensió de la cooperació que s'impulsa des de la Generalitat. L'ACCD impulsarà aquest 2017 una Campanya Global, orientada envers la ciutadania catalana, i centrada en els àmbits principals d'actuació de l'any: ODS, apoderament

de les dones i lluita contra violències, dret a la pau, reptes globals i vida lliure de violència, el programa de defensors i defensores, i els drets col·lectius dels pobles. Això inclourà la preparació d'actuacions de sensibilització i comunicació vinculades als dies mundials rellevants, així com l'elaboració de materials divulgatius en català, que incorporin també referències als projectes i programes finançats per la cooperació catalana.

Es reprendrà la línia d'esmorzars informatius sobre la crisi dels refugiats, als quals l'ACCD convida persones expertes d'entitats i de centres de recerca, i professionals dels mitjans de comunicació. Es potenciarà la col·laboració amb l'Associació de Premsa Local i Comarcal, i es promourà la coordinació en aquesta matèria amb la resta d'actors de la cooperació catalana, per tal de fomentar una cooperació de país.

L'ACCD assumirà com a pròpies i facilitarà la difusió a Catalunya de campanyes de sensibilització i comunicació internacionals, vinculades a iniciatives com el Fòrum Social Mundial, els Objectius de Desenvolupament Sostenible, o els Dies Europeus del Desenvolupament.

També dins aquesta funció de sensibilització són importants les actuacions previstes pel Departament de la Presidència, les quals es refereixen principalment a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA). La CCMA promou diferents programes audiovisuals rellevants des d'una perspectiva d'educació per al desenvolupament: aquests són sobretot *Latituds*, un espai que vol donar visibilitat a aquells que impulsen solucions a la pobresa, les injustícies, les guerres i la sostenibilitat; i *Solidaris*, que setmanalment difon qüestions relacionades amb la problemàtica del desenvolupament i de la cooperació. Són també rellevants, des d'una perspectiva d'educació global, els programes *Signes dels temps* i *Tot un món*. Igualment, es preveu la cessió d'espais gratuïts per a ONGD, al voltant de campanyes de sensibilització. L'existència d'un Pla de treball del Conveni entre l'ACCD i la CCMA ha de permetre també de millorar la informació pública sobre les activitats de l'ACCD, especialment de les convocatòries de subvencions, així com l'organització conjunta d'activitats de difusió.

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies preveu igualment diverses actuacions de formació i sensibilització: sobre els drets de les dones i el treball comunitari, centrades en el treball amb dones i amb homes joves per a la prevenció de la pràctica de l'MGF i els matrimonis forçats; els cursos de formació «Apropar-se al Sud», destinats a entitats, i que formen part del Pla de Formació del Voluntariat; així com activitats de formació per a entitats juvenils sobre EpD. Cal esmentar especialment el projecte "Mediterrània – ODS", impulsat per l'Agència Catalana de la Joventut, i que preveu actuacions a diversos països de la regió (Marroc, Algèria, Tunísia, França i Itàlia) en matèria de dinamització i participació juvenil, ocupació i empenedoria verda, i promoció econòmica i cooperativisme de dones joves.

7.2 Divulgació i recerca sobre desenvolupament i pau

Catalunya compta amb algunes organitzacions i institucions clau, dins d'objectiu de creació d'opinió i de producció científica en qüestions de desenvolupament i les relacions Nord/Sud. L'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) realitza en aquest sentit unes activitats molt consolidades. Destaquen els seus seminaris sobre els tres capítols de la cooperació euromediterrània (política, socioeconòmica i sociocultural), que apleguen decisors polítics, actors econòmics i empresarials i representants de la societat civil, per tal de fomentar un debat productiu sobre els temes clau que afecten la regió. L'IEMed impulsa també la recerca pròpia a través de l'enquesta Euromed, un estudi qualitatiu sobre les percepcions existents

entre actors i decisors de tots els països de l'Associació Euromediterrània, dels diversos sectors; i participa en programes i xarxes de recerca política, econòmica, social i de seguretat de la Mediterrània.

Per tal de contribuir a la formació de professionals en els seus àmbits de treball, l'IEMed organitza cursos i mestratges, en col·laboració amb diferents universitats de l'àrea euromediterrània. El 2017 prosseguiran les seves publicacions (*Afkar/Idees* i *Quaderns de la Mediterrània*), i el treball en el terreny cultural, que tanta tradició té en aquest Institut: tallers sobre diàleg intercultural; dinamització de xarxes de diàleg intercultural i gènere; exposicions i activitats culturals, entre d'altres.

El 2017 tindran continuïtat les línies de treball principals de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), entre les quals els ajuts a la investigació, amb el suport a grups de recerca en temes relacionats amb la pau i els drets humans. L'ICIP organitzarà el seu seminari anual sobre Dret Internacional Humanitari, a Tarragona, i preveu la convocatòria del Premi internacional Constructores de Pau, així com un acte de celebració del dia escolar de la no-violència. Continuaran les línies de publicacions: *Revista per la Pau / Peace in Progress*; la col·lecció «Working Papers»; la col·lecció «Informes i documents ICIP»; i la col·lecció «Policy Papers».

El Departament d'Empresa i Coneixement, per la seva part, donarà continuïtat al seu suport a les activitats de recerca de la Fundació IS Global. Aquesta té per finalitat contribuir a enfortir la salut global mitjançant la generació de coneixement a través de la recerca científica, la transmissió i transferència de coneixement i la innovació, tant a països desenvolupats com als que es troben en vies de desenvolupament, amb èmfasi particular en els poblacions més desfavorides. IS Global rep també suport del Departament de Salut, que patrocina la seva recerca biomèdica, la promoció i la divulgació de la salut en països en vies de desenvolupament.

El mateix Departament de Salut, a través del seu Centre de Recerca en Salut Internacional de Barcelona (CRESIB), lidera una activitat d'investigació mèdica en matèria de lluita contra la malària, que rebrà de nou enguany una aportació important. És també molt destacable l'aportació del Departament a l'Oficina de Barcelona de l'OMS-Europa, ubicada al recinte de Sant Pau, per a la seva infraestructura i programes de formació i recerca.

8. Instruments

Les actuacions ja presentades mostren la prioritat de subscriure aquest 2017 els acords institucionals, formals, amb el nivell i la visibilitat adequats, amb els socis governamentals de la cooperació catalana. Aquests instruments de cooperació directa es complementen amb d'altres, que es recullen en aquest apartat, tot configurant la cooperació "de banda ampla", que és una de les especificitats i fortaleces d'aquesta política pública.

En primer lloc, el 2017 es preveu que els clústers de cooperació —una innovació del Pla director 2015-2018— esdevinguin una realitat operativa. Els clústers s'afirmen com una eina per a la cooperació de país —és a dir, la creació de partenariats oberts amb altres institucions i actors catalans; el diagnòstic i la identificació conjunta; la posada en comú de recursos, experteses i capacitats; la coordinació sobre el terreny, entre d'altres—. Després d'uns inicis amb una focalització massa gran per a donar cabuda a aquest objectiu, el clúster de Moçambic s'ha reconfigurat materialment i territorialment: se centrarà en la governança multinivell, i abastarà més enllà de la província d'Inhambane. La iniciativa al Líban, per al suport a l'atenció al refugi per part de les autoritats locals de la regió, ha estat des dels seus inicis objecte de missions i identificacions conjuntes, i ha portat a la signatura d'un instrument de col·laboració amb el

PNUD també participat per diverses institucions catalanes. Per últim, per al treball del 2017 sobre seguretat i violències urbanes a Amèrica Central se cercarà igualment la màxima implicació d'actors del nostre país.

En segon lloc, les assistències tècniques es consoliden com un instrument central de la cooperació sectorial de les unitats dels diferents departaments de la Generalitat. A banda dels casos ja citats en els projectes anteriors, esmentem aquí d'altres, com les del Departament de Cultura, que dona continuïtat al seu conveni de col·laboració amb la Biblioteca Nacional Ilia Chavchavdze (Parlament de Geòrgia); a la col·laboració amb la Universitat de Barcelona per a fer excavacions arqueològiques a Oxirinc (Egipte); o amb la Universitat Autònoma de Barcelona i la Maison de l'Orient et la Méditerranée de la Universitat de Lió, per a diversos projectes de cooperació.

El Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge desenvoluparà també diverses actuacions d'assistència tècnica. A través de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, tindrà continuïtat l'activitat en el marc del conveni de col·laboració amb la Société d'Études et d'Aménagement des Côtes Nord de la ville de Sfax (Tunísia), i l'Àrea Metropolitana de Barcelona, amb activitats de formació en matèria de reordenació urbana i habitatge social. I per mitjà de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC), preveu dues actuacions d'enfortiment institucional per a la millora de les capacitats dels agents institucionals (electes locals, membres del govern, personal de l'administració...), una a Amèrica Llatina, i una altra al Kirguistan i Turkmenistan.

El Departament de Territori i Sostenibilitat assegurarà, en primer lloc i a través de l'Agència de Residus de Catalunya, una assistència tècnica important a Bolívia: el Programa de residus sòlids preveu activitats de suport a l'administració, la planificació, la legislació i la gestió de residus urbans. Es preveuen també altres activitats de suport a la gestió dels residus a El Salvador i el Líban, en col·laboració amb l'ACCD. En el marc del Programa SwitchMed es preveuen projectes sobre consum i producció sostenibles (CPS) a països del Mediterrani (Tunísia, Marroc, Algèria i Líban), per part de l'Agència de Residus de Catalunya / Centre d'Activitat Regional pel Consum i la Producció Sostenibles (SCP/RAC).

Finalment, i dins de l'instrument de Beques, la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Empresa i Coneixement donarà continuïtat als seus ajuts, destinats a universitats, centres de recerca i fundacions hospitalàries per a la contractació de personal investigador novell (FI-DGR), de gran importància econòmica; i a les beques i ajuts postdoctorals en el marc del programa Beatriu de Pinós, per a la incorporació de personal investigador al sistema de ciència i tecnologia català. Rebran suport programes de postgrau rellevants, des del punt de vista de la cooperació al desenvolupament: el Màster Universitari Erasmus Mundus en polítiques educatives per al desenvolupament global, amb les universitats d'Oslo i Malta; igualment, el Màster Universitari en Planificació Integrada per al Desenvolupament Rural i la Gestió Ambiental (Universitat de Lleida); el Màster Universitari en Drets Humans, Democràcia i Globalització (Universitat Oberta de Catalunya); el Màster Universitari en Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament (UAB); i el Màster Universitari en Desenvolupament Internacional, coordinat per l'Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI).

9. Enfortiment dels actors de la cooperació i suport al sector

Una de les principals prioritats de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat és donar suport al teixit associatiu català per contribuir a la seva riquesa i pluralitat, així com a la seva presència en el conjunt de Catalunya. Aquesta tasca és clau per a la formació i sensibilització

d'una ciutadania global. Amb aquest objectiu general, el 2017 es plantegen diferents actuacions, entre les quals convé destacar, en primer lloc, les convocatòries de subvencions: la Convocatòria Ordinària, que donarà suport a projectes d'ONG amb implantació a Catalunya per a desenvolupar iniciatives, i destaquem aquí les d'educació per al desenvolupament; i la Convocatòria Oberta, que ha de ser fonamental en l'objectiu d'internacionalització de les entitats catalanes, tot facilitant la seva adhesió a xarxes i la seva participació en els espais de la incidència global, així com l'organització a Catalunya d'esdeveniments internacionals.

Rebran suport les estructures i organitzacions de segon nivell, representatives del territori: a banda de Lafede.cat, les coordinadores de Girona i de Lleida. Hi haurà un treball de detecció i definició de necessitats de les entitats de la resta del territori, per a la consolidació d'una estructura de segon nivell. S'explorarà també la necessitat d'avançar cap a una estructura de segon nivell a les comarques de Barcelona.

Es crearà enguany un Fons de suport a les entitats del territori, a fi d'enfortir l'estructura de les entitats i per a desenvolupar iniciatives d'educació per al desenvolupament. Es tracta d'un fons gestionat per les coordinadores territorials, aquest 2017 les de Lleida i Girona. Es maldrà per la implicació dels ens locals rellevants, i especialment pel seu suport i el cofinançament a les iniciatives presentades per les entitats.

Des de l'ACCD es dona també gran importància a contribuir a millorar l'impacte de les actuacions previstes per les entitats, en termes de comunicació, sensibilització i incidència. En aquest sentit, es facilitaran espais per a actes, jornades, cursos i formacions, especialment els de l'administració pública catalana (Filmoteca de Catalunya; espais de la xarxa de transports de la ciutat de Barcelona; xarxa d'albergs de la Generalitat de Catalunya; xarxa de biblioteques de la Diputació de Barcelona). Igualment, es facilitaran els canals de difusió propis de l'ACCD i del Govern de la Generalitat (canals propis de l'ACCD; plataforma XTEC; difusió a públic juvenil; butlletins; canals dels transports públics, entre d'altres).

Serà de nou prioritari contribuir a la millora de les capacitats tècniques i organitzatives de les entitats catalanes, i per això enguany es dissenyarà un Pla de formació a les entitats catalanes en matèria de desenvolupament, pau i drets humans. El Pla presentarà continguts conceptuals, i també operatius relatius a la justificació de subvencions.

ANNEXOS

Taula I. Previsió d'AOD de la Generalitat de Catalunya 2017, per departaments

Departament	Previsió despesa AOD (€)
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació	5.000,00
Departament de Cultura	4.500,00
Departament d'Empresa i Coneixement	3.763.958,56
Departament d'Ensenyament	5.725,00
Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge	19.600,00
Departament d'Interior	2.000,00
Departament de Justícia	3.000,00
Departament de la Presidència	580.359,55
Departament de Salut	3.331.964,01
Departament de Territori i Sostenibilitat	611.514,40
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	46.747,50
Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència:	
ACCD	17.898.973,00
Altres unitats del Departament	3.933.703,75
Total amb despeses administratives, de personal i altres	30.207.045,77
Despeses per a actuacions de desenvolupament, ajut humanitari i EpD	25.470.407,95

Taula II. Previsió de distribució de la despesa segons línia estratègica

Línia estratègica	ACCD		Resta unitats		Total	
	€	%	€	%	€	%
Desenvolupament	5.510.000,00	38,02%	6.631.888,41	60,42%	12.141.888,41	47,67%
Acció Humanitària	1.200.000,00	8,28%	17.000,00	0,15%	1.217.000,00	4,78%
Educació per al desenvolupament	2.553.300,00	17,62%	4.328.219,54	39,43%	6.881.519,54	27,02%
Desenvolupament+EpD+AH	4.750.000,00	32,77%	-	-	4.750.000,00	18,65%
Pendent d'assignar	480.000,00	3,31%	-	-	480.000,00	1,88%
Total	14.493.300,00	100%	10.977.107,95	100%	25.470.407,95	100%

Taula III. Previsió de distribució de la despesa per modalitats

Modalitat	ACCD		Resta unitats		Total	
	€	%	€	%	€	%
Bilateral a iniciativa d'altres actors	3.950.000,00	27,25%	57.200,00	0,52%	4.007.200,00	15,74%
Bilateral a iniciativa directa	2.253.300,00	15,55%	7.172.763,60	65,34%	9.426.063,60	37,01%
Bilateral en concertació	7.260.000,00	50,09%	989.300,00	9,01%	8.249.300,00	32,39%
Multilateral	550.000,00	3,79%	2.757.844,40	25,12%	3.307.844,40	12,99%
Pendent d'assignar	480.000,00	3,31%	-	-	480.000,00	1,88%
Total	14.493.300,00	100%	10.977.107,95	100%	25.470.407,95	100%

Taula IV. Compromisos i fites del Pla director 2015-2018

	15	16	17	18
1. S'ha aplicat l'enfocament estratègic de gènere i drets humans a tot el cicle de la política de cooperació al desenvolupament.				
1. La majoria d'actuacions promogudes responen a l'enfocament estratègic establert al Pla director, d'acord amb els criteris i mecanismes que es defineixen per la seva aplicació	●	●	●	
2. S'han revisat les directrius d'equitat de gènere segons l'enfocament estratègic i s'implementa un nou Pla d'Acció per la seva aplicació	●			
3. S'han aprovat les directrius de sostenibilitat en la cooperació adaptant-les a la resta de directrius i als continguts del Pla director i s'han posat en marxa les actuacions prioritàries que se'n deriven				
2. S'ha promogut una cooperació al desenvolupament participativa, coherent i transparent.				
4. S'han promogut noves activitats en els actuals espais de participació i en relació amb la gestió del coneixement	●			
5. S'han promogut noves eines per afavorir l'apropiació del Pla director pels departaments de Govern	●	●	●	
6. S'ha establert nous mecanismes de transparència i de rendició de comptes que incorporen l'enfocament de gènere i drets humans	●	●	●	
3. S'han posat al centre de la política de cooperació al desenvolupament els drets humans de les dones i els drets col·lectius dels pobles				
7. S'ha desplegat noves línies de col·laboració amb el Institut Català de les Dones del Departament de Benestar Social i Família	●	●		
8. S'han creat convenis de col·laboració amb entitats o moviments que impulsin projectes en defensa dels drets humans de les dones				●
9. S'han promogut iniciatives adreçades a cadascun dels objectius específics del Pla director				
10. Un 80% de les actuacions promogudes per l'ACCD contempnen algun dels dos objectius estratègics previstos: drets humans de les dones i drets col·lectius dels pobles	●	●	●	
11. S'han impulsat, des de la DGCD, nous mecanismes per tal que el conjunt	●	●	●	

d'actuacions de cooperació impulsades per departaments i organismes de la Generalitat s'adrecin progressivament als objectius estratègics previstos			
12. S'han establert convenis de col·laboració amb entitats que tenen com a fonament la defensa dels drets col·lectius dels pobles	•	•	
4. S'han focalitzat les actuacions en els països prioritaris del Pla director			
13. La modalitat concertada de cooperació es concentra majoritàriament als països amb presència permanent de l'ACCD			•
14. S'ha reforçat la presència de la cooperació catalana a països socis a través de les delegacions de l'ACCD i mitjançant aliances amb altres administracions	•		•
15. S'ha establert una línia de suport a actuacions en països amb crisis de llarga durada	•	•	
5. S'ha impulsat un acció coordinada i coherent de Govern pel que fa als objectius del Pla director			
16. S'han facilitat instruments i recursos als departaments i organismes de la Generalitat per la planificació de les seves actuacions de cooperació al desenvolupament d'acord amb el Pla director	•	•	•
17. S'ha convidat a participar des de l'inici als departaments i organismes de la Generalitat en els clústers de cooperació impulsats per l'ACCD.	•	•	•
18. S'han realitzat informes d'anàlisi i s'han posat en marxa accions per promoure la coherència de polítiques per al desenvolupament d'altres polítiques i actuacions de la Generalitat amb dimensió exterior	•	•	•
19. S'han realitzat missions conjuntes amb agendes compartides a tots els espais on coincideixen diferents departaments i unitats de Govern amb un impacte en desenvolupament: espais multilaterals, Beijing+20, missions a països socis, etc.	•	•	•
20. S'han incorporat criteris d'economia social i solidària, que segueixin els valors de la cooperació catalana, aquí expressats, en els processos de contractació de béns i serveis de la Generalitat		•	•
6. S'ha promogut la complementarietat entre el desenvolupament, l'acció humanitària i l'EpD per l'assoliment dels objectius estratègics			
21. S'han reforçat els mecanismes de coordinació i col·laboració entre l'ACCD i el Departament d'Ensenyament, el Departament d'Economia i Coneixement a través de la Secretaria d'Universitats i Recerca, el Departament de Benestar Social i Família a través de la Direcció General de Joventut i l'Institut Català Internacional per la Pau	•	•	•
22. S'ha avançat en la promoció d'una presència estructurada i transversal de l'educació per al desenvolupament en el currículum educatiu a Catalunya en l'educació en tots els nivells educatius, tot potenciant accions educatives de servei a la comunitat.	•	•	•
23. S'ha avançat en l'impuls de la formació del professorat en EpD, mitjançant mecanismes de formació permanent	•		•
24. S'ha promogut l'EpD en l'àmbit de l'educació no formal, especialment en l'àmbit de l'associacionisme educatiu		•	•
25. S'han previst, en cada pla anual, campanyes que sensibilitzin, formin o incideixin a la societat catalana i al Govern en relació amb els processos que s'acompanyen a països socis o en l'àmbit internacional	•	•	•
26. S'han impulsat accions d'incidència d'acord amb l'EBDH dirigides als titulars d'obligacions així com als titulars de responsabilitat d'acord amb la legalitat internacional	•	•	•
27. S'ha fomentat la participació catalana en xarxes locals i internacionals d'incidència política i espais institucionals de debat relacionats amb els objectius estratègics del Pla director i a favor d'un multilateralisme eficaç	•	•	•
28. S'ha incrementat la presència catalana en fòrums internacionals de recerca vinculada als objectius estratègics del Pla			
29. S'ha promogut un projecte de recerca, com a mínim, adreçat a cadascun dels objectius estratègics del Pla			

30. S'han fomentat actuacions conjuntes entre universitats i centres de recerca i ONG	●	●	●
31. S'han concentrat un mínim del 20% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a actuacions d'Educació per al Desenvolupament	●	●	●
7. S'han adaptat les modalitats i els instruments de cooperació al servei dels objectius estratègics			
32. Es disposa d'un instrument de finançament flexible i transparent vinculat als clústers de cooperació que respongui a la modalitat concertada de cooperació			●
33. S'han habilitat fons per promoure l'acció d'organitzacions, moviments i xarxes de dones i feministes	●		●
34. Les convocatòries de subvencions d'actuacions a iniciativa d'altres actors incorporen criteris que faciliten l'acompanyament a processos i orienten a l'enfocament i objectius estratègics d'aquest Pla.	●	●	●
35. S'ha vehiculat un mínim del 50% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a través de la modalitat bilateral a iniciativa d'altres actors	●	●	●
36. S'ha vehiculat un mínim del 10% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a través de la modalitats bilateral concertada		●	●
8. S'han impulsat aliances estratègiques per al desenvolupament, com els clústers de cooperació			
37. S'han definit els criteris per la creació d'un clúster de cooperació	●	●	
38. S'ha impulsat la creació d'un clúster al voltant de les prioritats sectorials definides al Pla director i amb la participació dels diferents actors de cooperació, d'agents de recerca, incidència, cooperació a terreny i sensibilització, entre d'altres		●	●
39. S'ha creat, a l'ACCD, una unitat de treball encarregada d'analitzar i operativitzar les oportunitats per a la participació, l'impuls o la dinamització de clústers de cooperació			
9. S'ha potenciat la comunicació com a objectiu i eina estratègica al servei dels objectius del Pla director			
40. S'ha elaborat un Pla de comunicació d'acord amb els objectius dels Plans anuals	●		●
41. S'ha impulsat una experiència pilot de presència de la cooperació a mitjans de comunicació locals i comarcals amb tots els actors, especialment amb les administracions locals			
42. S'han impulsat campanyes conjuntes amb els actors de la cooperació catalana, establint incentius en les convocatòries de concurrència pública o mitjançant convenis específics			●
10. S'ha contribuït la defensa dels drets humans i l'equitat de gènere a través de la incidència en les agendes internacionals de cooperació al desenvolupament i de desenvolupament			
43. La Generalitat aporta continguts i participa del seguiment i revisió a l'agenda d'eficàcia de la cooperació al desenvolupament, d'acord amb l'enfocament i el objectius del Pla director	●	●	●
44. La Generalitat haurà participat en el debat sobre ODS i el Post-2015 d'acord amb l'enfocament i el objectius del Pla director	●	●	●
45. La Generalitat haurà participat del debat Beijing+20 en coordinació amb la societat civil organitzada	●	●	
11. S'ha impulsat la gestió del coneixement per millorar el cicle de la política de cooperació al desenvolupament			
46. S'implanten sistemes de gestió de la informació que permeten disposar d'una base de dades de la cooperació que s'impulsa des de la Generalitat	●	●	●
47. Els plans i memòries anuals de la cooperació catalana despleguen progressivament	●	●	●

els continguts d'aquest Pla director i s'acompanyen de plans operatius de l'ACCD i dels principals departaments i organismes que participen de la política

48. S'han realitzat avaluacions d'actuacions de cooperació bilateral directa, a iniciativa d'altres actors i concertada i s'han compartit els resultats amb els actors de la cooperació catalana, amb especial atenció a l'intercanvi de lliçons apreses amb el Fons Català de Cooperació, com a referent de la cooperació del món local a Catalunya

12. S'han enfortit les capacitats tècniques i organitzatives dels agents de cooperació

49. S'han creat instruments de capacició al voltant de l'enfocament estratègic orientats a la formació a l'interior de l'ACCD, a l'interior del Govern i en els agents de cooperació

• • •

50. S'han habilitat espais de formació específics per millorar les capacitats dels actors i s'han coordinat continguts per tal d'aprofitar altres espais, com els que es despleguen del Pla de Formació de Voluntariat de Catalunya, entre d'altres

• •

51. S'ha implementat un pla formatiu dirigit a les entitats de Catalunya en col·laboració amb la Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida, la Coordinadora d'ONG Solidàries – CeDRe, la Coordinadora d'ONG de Tarragona, la Federació Catalana d'ONG

• • •

52. S'han enfortit les capacitats dels actors catalans de cooperació per identificar i aprofitar instruments de finançament internacional, amb una atenció diferenciada a la diversitat del teixit social

• • •

53. S'han enfortit les capacitats dels actors implicats en el model català de codesenvolupament per treballar de forma concertada, aplicar un enfocament basat en gènere i drets humans i aprofitar els instruments de finançament internacional existents en aquest àmbit

• •

54. S'ha acompanyat al Fons Català de Cooperació al Desenvolupament en l'enfortiment de capacitats dels ens locals, per tal que la iniciativa local continuï sent tret distintiu d'una cooperació al desenvolupament catalana propera a la ciutadania

• • •